

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Балаларды табиғатпен таныстыру процесінде әрекетті белсендіру

ЖАРИЯЛАНДЫ
21.12.2024СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/173329/>**Шаймағанбетова Қалияш Ермағанбетқызы****Лауазымы: тәрбиешісі****Қызылорда. облысы****Қармақшы ауданы****№1 санаториялық бөбекжай- балабақшасы**

Кіріспе: Қазіргі таңда балалардың табиғатқа деген қызығушылығын арттыру, оларды қоршаған ортаға құрметпен қарауға тәрбиелеу – аса маңызды міндеттердің бірі. Бұл процесс балалардың физикалық және ақыл-ой дамуында маңызды рөл атқарады. Балаларды табиғатпен таныстыру кезінде олардың іс-әрекетін белсендіру – оқу мен тәрбие процесін тиімді ету үшін қажет.

1. Табиғатпен таныстырудың маңызы

Табиғат – адамзаттың тіршілік ететін ортасы, ол адамдарды экологиялық сауаттылыққа, табиғатқа деген жауапкершілікке үйретеді. Балалар табиғатпен қарым-қатынас жасаған сайын олардың қоршаған ортаға деген сезімі тереңдей түседі. Табиғатқа қызығушылық баланың танымдық дамуын, шығармашылық қабілеттерін арттырады. Сонымен қатар, табиғатпен танысу баланың физикалық және эмоциялық жағдайына да оң әсерін тигізеді. Табиғат аясында өткен әрбір сәт баланың дамуына ықпал етеді.

2. Әрекетті белсендіру ұғымы

Әрекетті белсендіру дегеніміз – балаларды оқу және тәрбие үдерісіне тарту, олардың білім алуына және дағдыларын дамытуға қызығушылығын арттыру. Бұл процесте баланың танымдық белсенділігі, өз бетінше әрекет етуі маңызды рөл атқарады. Балалар

тек сыртқы ақпаратты қабылдап қана қоймай, сонымен қатар оны өздері тәжірибе жүзінде пайдаланып, жаңа нәрселерді үйренеді. Әрекетті белсендірудің негізгі тәсілдері – ойындар, эксперименттер, табиғатқа экскурсиялар, шығармашылық жұмыстар және т.б.

3. Табиғатпен таныстыру процесінде әрекетті белсендіру әдістері

3.1. Ойындар мен тәжірибелер арқылы белсендіру

Балаларды табиғатпен таныстыруда ойындардың маңызы зор. Олар балалардың қызығушылығын арттырып, оқу процесіне қатысуын қамтамасыз етеді. Мысалы, «Табиғаттағы саяхат» атты рөлдік ойын барысында балалар өздерін табиғат зерттеушілері ретінде сезініп, өсімдіктер мен жануарлар әлемін зерттеу жұмыстарын жүргізеді. Бұл ойын арқылы балалардың назарын табиғат құбылыстарына аударып, өздерінің білімдерін бекітеді.

Одан басқа, тәжірибелер мен эксперименттер де балалардың табиғатқа деген қызығушылығын арттыра алады. Мысалы, өсімдіктің өсуін бақылау, су мен топырақтың қасиеттерін зерттеу, табиғаттағы түрлі құбылыстарды демонстрациялау – бәрі де балалардың табиғатпен танысу процесін белсенді етеді.

3.2. Экскурсиялар мен дала сабақтары

Экскурсиялар балалардың табиғатты тікелей сезінуіне мүмкіндік береді. Табиғат аясында өткізілген сабақтар балаларға жаңа дағдыларды үйретіп, олардың қызығушылығын арттырады. Мысалы, мектеп алды балаларымен орманда немесе паркте өткізілетін экскурсиялар олардың өсімдіктер мен жануарлар туралы білімдерін кеңейтеді. Мұндай іс-шаралар барысында балалар табиғат құбылыстары мен экологиялық заңдылықтарды іс жүзінде көреді.

3.3. Шығармашылық жұмыстар

Шығармашылық жұмыстар – балалардың табиғатқа деген көзқарасын тереңдететін тағы бір тиімді әдіс. Олар табиғат көріністерін салып, түрлі қолөнер бұйымдарын жасап, экология тақырыбында шығармалар жаза алады. Мұндай жұмыстар балалардың ойлау қабілетін дамытып, табиғаттың әсемдігін көркем тілмен жеткізуге үйретеді.

3.4. Табиғаттағы бақылаулар мен зерттеулер

Балаларды табиғатпен таныстырудың маңызды аспектілерінің бірі – бақылау дағдыларын қалыптастыру. Балаларға табиғаттың әртүрлі құбылыстарын бақылап, олар туралы өз ойларын айтуға мүмкіндік беру керек. Бұл балалардың аналитикалық ойлау қабілетін дамытады. Мысалы, оларды көктемде құстардың көшуін, жапырақтардың түсуін немесе жаңбырдың жаууын бақылауға үйретуге болады. Бұл әдіс балалардың табиғаттағы өзгерістерге деген қызығушылығын арттырып, олардың қоршаған әлемге

деген жауапкершілігін нығайтады.

4. Әрекетті белсендірудің психологиялық аспектілері

Табиғатпен таныстыру процесінде балалардың психологиялық ерекшеліктерін ескеру маңызды. Әр бала жеке тұлға ретінде ерекшеленеді, сондықтан оларды оқыту әдістері де әртүрлі болуы тиіс. Әрекетті белсендіру барысында балалардың жас ерекшеліктері, қызығушылықтары, танымдық қабілеттері ескеріліп, оқу процесі даралануы керек. Балалардың назарын табиғатқа аударуда, олардың сезімталдықтары мен ынталарын дамытуға ерекше көңіл бөлу қажет.

Қорытынды

Балаларды табиғатпен таныстыруда әрекетті белсендіру – маңызды әрі қажетті процесс. Бұл арқылы балалар тек теориялық білім емес, практикалық дағдылар да игереді. Ойындар, тәжірибелер, экскурсиялар, шығармашылық жұмыстар мен бақылаулар – балалардың табиғатқа деген қызығушылығын арттыратын және оларды табиғатқа жақындататын әдістер. Әрекетті белсендіру балалардың интеллектуалдық дамуына ықпал етіп, оларды экологиялық жауапкершілікке тәрбиелейді. Осының барлығы балалардың толыққанды дамуына және табиғатпен үйлесімді өмір сүруіне мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Жапанова Р. Н., Аширбекова Қ. С. МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРҒА ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТӘРБИЕ БЕРУ ТӘСІЛДЕРІ - 2018. - №. 3. - С. 90-93.
2. Ғалиева А. Н., Ахметова Г. Б. Мектеп жасына дейінгі балаларға экологиялық тәрбие беру жұмысын ұйымдастыру.
3. Интернет желісі

© 2026 Bilimger.kz Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.